

Hudební nauka v kostce pro 4. ročník

Tón

Zvuk je všechno, co slyšíme, Zvuky dělíme na tóny a hluky.

Tón je zvuk, u kterého můžeme změřit jeho výšku

- Vlastnosti tónu** jsou:
- 1. výška** - závisí na počtu kmitů za sekundu
  - 2. délka** - závisí na délce trvání zvuku
  - 3. barva** - závisí na počtu alikvotních tónů (aliquotní tóny jsou slabé vyšší tóny, které souznějí s tónem hlavním)
  - 4. síla (hlasitost)** - závisí na šíři rozkmitu chvění vzduchu

Výška tónu je počet kmitů chvějícího se tělesa za sekundu. Počet kmitů za sekundu se nazývá **kmitočet (frekvence)** a měří se v **hertzech (Hz)**. **Nejnižší tón** užívaný v hudbě je subkontra **C2** a má kmitočet 16,35 Hz. **Nejvyšší tón** je **c5** a má kmitočet 4 096 Hz. Důležitým tónem je mezinárodně užívané komorní **a1** a má frekvenci 440 Hz.

Chromatická stupnice

Je to řada tónů postupujících po půltónech. Stupnice se zapisuje směrem nahoru s křížky a směrem dolů s béčky.

Např. *c cis d dis e f fis g gis a ais h c* a zpět *c h hes a as g ges f e es d des c*

Kvintakord

Je to souzvuk 3 tónů (1., 3. a 5. tón).

Kvintakord můžeme zahrát od libovolného tónu.

Mezi tóny jsou intervalové vzdálenosti, které nám pomáhají určit, jestli je kvintakord

- durový (mezi 1.-3. tónem je V3, mezi 3.-5.tónem je M3 a mezi 1.-5.tónem je Č5)
- mollový (mezi 1.-3.tónem je M3, mezi 3.-5.tónem je V3 a mezi 1.-5.tónem je Č5)
- zvětšený (mezi 1.-3.tónem je V3, mezi 3.-5.tónem je V3 a mezi 1.-5.tónem je ZV5)
- zmenšený (mezi 1.-3.tónem je M3, mezi 3.-5.tónem je M3 a mezi 1.-5.tónem je ZM5)

Např.

DUR ZVĚTŠENÝ MOLL ZMENŠENÝ

Septakord

Je to souzvuk 4 tónů (1., 3., 5., a 7.tón).

Septakord můžeme zahrát od libovolného tónu.

Své jméno dostal podle vzdálenosti krajních tónů (1. - 7. tón je interval septima).

Mezi tóny jsou intervalové vzdálenosti, které nám pomáhají určit, jestli je septakord

- tvrdě velký (skládá se z durového kvintakordu a velké septimy)
- tvrdě malý (skládá se z durového kvintakordu a malé septimy)
- měkce velký (skládá se z mollového kvintakordu a velké septimy)
- měkce malý (skládá se z mollového kvintakordu a malé septimy)
- zmenšeně zmenšený (skládá se ze zmenšeného kvintakordu a zmenšené septimy) -> je charakteristický v mollových tóninách

Např.

Septakord postavený na 5. stupni stupnice (na DOMINANTĚ) je nejčastěji používaný. Jmenuje se **dominantní septakord** a v durové i mollové stupnice je vždy **tvrdě malý**.

Georg Fridrich Händel

- 1685 (Halle) - 1759 (Londýn)
- německý barokní skladatel
- varhaník a houslista
- významnou část svého života žil a pracoval v Londýně
- dílo:
  - orchestrální suity pro slavnostní příležitosti „**Vodní hudba**“, „**Hudba k ohňostroji**“
  - oratorium **Mesiáš**

Johan Sebastian Bach

- 1685 (Eisenach) - 1750 (Lipsko)
- německý barokní skladatel
- vynikající varhaník
- složil velké množství církevních skladeb
- jeho hudba ovlivnila další významné skladatele (Mozart, Beethoven)
- dílo:
  - pro orchestr **Braniborské koncerty** (6)
  - Toccata a fuga d moll (pro varhany)
  - varhanní a cembalové koncerty
  - **suity a sonáty** (sólové suity pro violoncello, partity pro housle)
  - „**Dobře temperovaný klavír**“ (soubor skladeb pro klavír)
  - církevní hudba - **Matoušovy pašije, Janovy pašije, Vánoční oratorium**
  - pro mladé klavíristy **Knížka pro Annu Magdalenu Bachovou**

Josef Haydn

- 1732 (Rohrau) – 1809 (Viedeň)
- rakouský skladatel období klasicismu
- kapelník v Lukavici u Plzně
- působil u hraběte Esterhaziho ve Vídni
- přátelství s Mozartem
- učitel L. van Beethovena
- podnikl 2 cesty do Anglie
- dílo:
  - **symfonie** (104) např. **Londýnská, Na odchodnou, S úderem kotlů**
  - opery **Armida, Život na měsíci**
  - **smyčcové kvartety**
  - napsal **píseň**, která se stala později **rakouskou státní hymnou**